

التايخي

فاتح بورج مصطفى باشا ياملكي

ارسم ابي وطن بمرنه سيم بخت ياري قوا

نوسن باله سقيم وطن نمكين ومن نمكين

مصطفى باشا

مصطفى باشا ياملكي شاعراً وطنياً

شاعرية ياملكي

المرحوم مصطفى باشا كشاعر ليس لديه ديوان شعري متكامل . لا انه وضع عدداً من النشائد جمعها ابنه السيد عبد العزيز ياملكي في كتيب سماه - بعض من متروكات مصطفى باشا ياملكي - وتتسم اشعاره بخماسة وطنية واسى على كردستان التي باتت مهزقة ويعتبر شعر ياملكي دعوة صريحة لوحدة الكلمة وشد العضد في سبيل الحرية .

يقول في احدى قصائده:

اخش يا وطني ان تعاجلني المنيه
بسبب الام البعاد عنك
اذا ما دنت ساعتى
فكل امل

ان اموت بين احضانك يا وطني
عندها ستتوق نفسى الى قطرات
عذبة من ماء كانيسكان
امل ان اوارى التراب
على مرتفعات سه ديوان

للعرب والاكرد في تلك المعركة وابدى اسفه واستنكاره لشديد للتفرقة العنصرية التي تنتهجها جماعة الاتحاد والترقي التي كانت قد سيطرت على مقاليد الامور في تركيا .
ولقد عودى مصطفى باشا بعد ذلك عداء شديداً من لدن هؤلاء .

الشاعر الوزير

وعندما اعلن الشيخ محمود الحفيد ثورته المشهورة على قوات الاحتلال البريطاني ومطالبته بحقوق الاكرد اصبح المرحوم مصطفى باشا ياملكي وزيرا للمعارف في حكومة الشيخ محمود وقد عمل بروح مخلصه وثابه من اجل ترسيخ وبقاء الحكومة الكردية التي لم يشأ المستعمرون ان تبقى . وقد حاول خلال الثورة الكردية بقيادة الشيخ محمود ان يبت الوعى الثقافى والتفكرى بين ابناء الشعب الكردي .

وبالرغم من الاوسمة والمناصب العديدة التي حظى بها فكان يسمى دوماً ويقدر ما تسمح به الظروف مساعدة الحركة القومية التحررية في كردستان ويتجلى ذلك من خلال تشجيعه المادى والمعنوى والمباشر للجمعيات الوطنية الكردية لاسيما جمعية تعالي وترقى الكرد وكثيرا ما اوقف بسبب انتقاده لمواقف الدولة ازاء القضية الكردية ولقد كانت

له مواقف جريئة خلال خدمته الطويلة لاسيما بعد ان وجد جمعية الاتحاد والترقى التركية وهي تنتكر للاكرد بشكل عام وتهمل دورهم ودور اخوتهم العرب متناسية شجاعتهم واقدامهم بعد ان كان الجيش قد خرج توا من احدى المعارك وغالبية المشتركين من العرب والاكرد وبعد ان ارتجل كلمة في اجتماع كانت قد عقدته جمعية الاتحاد والترقى بمناسبة انتصار الجيش التركي اوضح الدور الرئيسى

حياته بايجاز

ولد مصطفى باشا ياملكي عام ١٨٦٦ في مدينة السيمانية وكانت الدراسة آنذاك تجرى في انجوام والمساجد فتعلم في جامع سيد حسن ودرس القرآن ثم دخل المدرسة الرشدية العسكرية واكمل الدراسة فى الاعدادية الرشدية العسكرية في بغداد ومن ثم دخل الكلية الحربية وكان من الاوائل دوماً خلال سنى دراسته وعين برتبة ملازم ثان وتدرج فى الرتب العسكرية الى ان وصل الى مناصب عليا في الجيش العثماني .
وقد خاض معارك عديدة ابان انتمائه الى الجيش العثماني وعمل في الحجاز وبيروت وسورية واوران وفلسطين واشترك في حرب بلغاريا وعمل في السلك الخارجى ايضا .

وقد حصل على كثير من الاوسمة العالية لكفائته وجدارته فى الشؤون الحربية والادارية وقد توفي في بغداد عام ١٩٦٦ ودفن في مقبرة كردى سيوان بناء على طلبه وكما جاء فى شعره .

وطنيته وثورته

لم ينس مصطفى باشا احساس شعبه بالرغم من بعده عن الوطن

المحليات

اسم وخبر

جمال خزنة دار

تقرر نقل خدماته من وزارة
الاصلاح الزراعي الى وزارة
الاعلام - مديرية الثقافة الكردية
العامية .

محمد مصطفى حمه يور

المترجم في وزارة الزراعة
والاصلاح الزراعي براتب ٥٢
دينارا شهريا تقرر نقل خدماته
الى ملك وكالة الانباء العراقية
بوظيفة «منصت» .

تحسين ياسين السعدي

حاكم بداءة اربيل تقرر ترفيعه
حاكم بداءة اربيل تقرر ترفيعه
الى ١٢٥ دينارا شهريا .

عيسى جعفر الجليبي

حاكم بداءة بني سعد تقرر
ترفيعه الى راتب ١٠٠ دينار شهريا
رشيد جابر الحسن
المحقق في حاكمية تحقيق
الكرخ تقرر تعيينه بوظيفة كاتب

مستوفيات فني وزارة النقل

قررت وزارة النقل ترفيع عدد
من منتسبيها وذلك كما يلي :
الى ٧٠ دينارا
في السكك : رؤساء الملاحظين
الرحيم عبود البياتي وفاضل
خضير محمد وخالد احمد حسين
خضري محمد وخالد احمد حسين
والمهندس عارف عيدان حسن .
والمفتشان ابراهيم مراد رضا
وعبد حمدون مرعي . واناظر
الفني قاسم مصطفى حسن .

في الخطوط الجوية : مهندسا
الطائرات زهير محمد القصب
وعماد ليون عبدالله .
الى ٥٠ دينارا

في السكك : كل من الملاحظ
الالي ابراهيم خضر الشطري
واصر حسون الجبوري وسعيد
حمودي الصراف وحسن عبود
طعمة وعجيل منهي عبدالحسين
وناجي عبود علوان وطالب

العبيدي معاون محاسب ومهدي
ابراهيم العبيدي مامو رسير
وكاظم يسر البدران مراقب
تعداد وطه محمد فياض معاون
ناظر وعبدالله درويش
يوسف مراقب تعداد وصالح
احمد العزاوي معاون مفتش
سكة .

الى ٣٦ دينارا

في السكك: كل من معاون
الملاحظ نوري محمد جودوع
ومحمد شريف درويش ورضا نور
علي ونظيف عباس سلمان وحليمة
محمد حقي وابراهيم حسن

دورتان للممرضات

قررت وزارة الصحة فتح
دورتين جديدتين للممرضات
المأذونات احدهما في مستشفى
التويشة للأمراض الصدرية
والثانية في مستشفى الرماد
ببغداد .

وستقبل في الدورة الاولى
خمس عشرة طالبة من خريجات
الدراسة المتوسطة والابتدائية
كما ستقبل في الدورة الثانية
عشر طالبات من نفس الدراسة
وستكون مدة كل دورة ٢٤

شهوراً يتخرجن بعدها ممرضات
مأذونات لتوزيعهن على
المستشفيات والمؤسسات
الصحية لتقديم الخدمات
الصحية والطبية للمواطنين .

اسم الهيكل التنظيمي الجديد لوزارة الزراعة والاصلاح الزراعي

قررت وزارة الزراعة والاصلاح الزراعي
والاسمدة والخدمات البيطرية
والصناعات وتطويق وسائل

الرئيس يرعى افتتاح لمعهد الفنون

برعاية الرئيس احمد حسن البكر وفي
تقديم عمادة معهد الفنون الجميلة حفلاً
للمعهد الواقعة في شارع دمشق في
وذلك في الساعة العاشرة من صباح يوم

ندوات تلفزيونية

سيقدم اتحاد الادباء الاكراد فرع
السليمانية خلال شهر كانون الثاني
من شاشة التلفزيون الندوات التالية :
الاولى : تقييم الصحافة الكردية
الادبية يشارك فيها الادباء احمد
حامد قادر ومحمد نوري توفيق وطاهر
صالح سعيد
الثانية : لقاء مع الشاعر شيركو
بيكس يديره حبيب القره داغي
الثالثة : النهج الثوري في القصة
الكردية يقدمها القاص مصطفى صالح
كريم ويدير الندوة القاص محمد
صديق محمود الحامي

دراسات واداء

ناوه روك

میزووی خیزانی یاملکسی	— ۱
میزووی زیانی مصطفی باشا یاملکی	— ۲
میزووی بنه جه ی خیزانی خندان	— ۳
میزووی زیانی سعید باشا	— ۴
عزت بک = =	
سلیمان بک = =	
شریف باشا = =	
فواد باشا = =	
شعرو ووتاری مصطفی باشایاملکسی	— ۵

insititut kurde de paris

میزووی خیزانی یاملکی
و
زیان مصطفی باشا یاملکی

له عه شیره تی بلباس له تیره ی ((کابائیزی)) حیده راغنا
له سه ره مسئله ی کجیک له عه شیره ته که ی جیابوته وه له سالی (۱۱۱۱)
هجری (۱۶۹۸) ی زاینی دا هاتوته شاری سپوه یل که شه که ویتسه
زووی شاری سلیمانسی له سه رده مبی حکومتی بابانه کانسی
که سه روکی حکومتی بابان (ته یهورخان) بووه له عه شیره تسی
جوانرو کجیکی خواستوه که ناوی (کلجین) خان بووه وه له سه رده مه دا
که له دینی سپوه یل زیاده بیوانی نازا و سلاحشوری له دور کویتسه وه و
له هه رلایه که هه راوشه رو شورووی دا بیت نازایه تی و سوارجاکسی
مخوی نوواند وه و سه رکه وتووه *

حیده رلغا (بیغمبری - ص) له خه وا بینسیوه بیسه
بوته یسه وه یه که م نه ته وه ی که هاتوه ته دینا ناوی ناوه مصطفی
وه شه م کوره ی نارد و ته حجره له انجاما بووه به مه لا له باشاناملا مصطفی
هاتوته خورمال له که ل جافه کاناد وستایه تی کرد ووه وله تیره ی سه دانسی
کجسی حسن خانن ماره کرد وه و همیشه خه ریکسی نویزو عبیدت و
کردن بووه وه به و جوهره زینتی خوی برد و ته سه ر * ملا مصطفی
ته یناکوریکی بووه ناوی ناوه ((حیده ر)) بیسی خوننده وه و بووه
به مه لا *

ملا حیده رله لولوی مردنی باوکسی له سه ره خواستی دا یکی
جوتسه بیاره له بیاره خه ریکسی مه لایه تی بووه ناوی ناوه ((غزیز))
له د وای مردنسی باوکسی بووه به جی نشینی وه جیکه ی باوکسی
کرتوتسه وه *

ملا عزیز له عه شیره تسی سه دانسی جافکه خزنی دا یکی
بووه کجیکسی خواستووه له و کجه ته ینسنا کوریکسی
بووه ناوی ناوه (مصطفی) دایسان ملا عزیز ده رسی مه لایه تسی
به مصطفی خوننده و کرد و تسی به مه لا مصطفی د ووه م له بیاره
خه ریکی مه لایه تسی بووه وه ناویانکی زیره کسی و بلیمه تسی
له و ناوه دا بلا بوتسه وه له سه روکی هه ورامسی *

کجی سه ردار محمدی هیناوه که خالوزای خوی
بووه شه م کجه ناوی ((یاملکی)) بووه شه م کجه سوارجاک و
نیشانجی یه کسی بی هاتو بووه له سه ره مه به شه رتیمک
شووی کرد ووه که له سوارجاکیتی و تغه نک جهتی دا سه ره ست
بیت وله م زنه کوریکسی بووه ناوی ناوه (غزیز) *

یاملکی خانم زورجار له مجلسی بیوانا له راوو شکسارا
له تغه نک جیتی و نازایه تسی دا به شد ار بووه و ناویانکی
روویشتووه *

له سالی ۱۸۲۱ زاینی دا سوای ایران له سه ره
سه روکایه تسی برنسه محمدعلی میرزادا که هاتونه ته
سه ره حکومتی بابان ناوجه ی کول غبزو - خورمالیسیان

به ریش‌شان کرد ووه و تالانیان کرد وون هوشکی ملا مصطفی
منیجه خان که به جوانی ناوبانکی رویش‌تووه له و تالان
و بر رویه دا سوار بووه و فراری کرد ووه له لایه ن سواره کانی
محمدعلی میرزاوه ده وره یان داوه و کرتوپانه به دیسل *

له باشانما یه کیک له سواره کانی سالار الدوله
سه ردار مهدی خان هیناویه تی وه له م زن و میرده (میرزا هادی
خان) بووه ، وه له کرمانشاه به ناوی عاتله خانه خراب
نه وه ی تم خیزانه ماون باوکم مصطفی باشا یاملکی
له کاتی خویا مخابه ره ی له که ل تم خیزانه کرد ووه وه خوشم
له کرمانشاه له که ل هه ندی نه ته وه ی تم خیزانه
دا ناسیاویسم به یا کرد ووه *

به لام ملا مصطفی و کوره که ی که ناوی عزیز وه خیزانه که ی
که یاملکی خان بووه هاتونه ته ده روی که رکوک له
(رانیسه) جی نشین بوون له و سه رده مه دا
طاعون دا که و تووه ملا مصطفی وه فاتی کرد ووه و له
رانیسه ناشتوپانسه *

له به سه رهاته دا یاملکی خان و کوره که ی که
ناوی عزیز بووه هاتونه ته سلیمانی له که ره کانی
کونزه دانش‌توون *

وه شوینی ته شماره باشاکانی بابان به سه ندیمان
کرد ووه وه زانیویانسه ته و ناوجه به کانیاو میرک و میرکوزاری
زوره له سالسی ۱۷۷۹ ی زایینی دا ده ستیان کرد ووه به
بناکردنی شاری سلیمانی بابیم له هویه وه به نایه دی دایکیه وه
که یاملکی خان بووه به ناو ناسراوه *

له به ره مه تم خیزانه به ناوی خیزانی یاملکی
ناو ته بریت له به ره مه ی عزیز تا قانه بووه زوره به ناز به
خیوکراره وه زور تووره بووه که که ووه بووه له پیشه وه کجیکی
هه ورامی هیناوه له به ره مه ی له که ل دایکیا ناکوک
بووه لسی ی جیا بوته وه له باشا له سلیمانی شهناز خان کجی
میراوعلی خانی هیناوه *

له و سه رده مه دا له شاری سلیمانی ره شبسه
له که که کرا یعنی کج و کور بیکه وه ده سه کسرن
وه هه ل ته به رن عزیز یاملکی له روز بکا که ویستویه تی
بجی بودی یه که ی خیزانه که شی که ناوی شاهناز خان
بووه بی ی ووتووه که بو شایی ره شبه له که بانک کسراوه
ته جی بو شایی *

ته و روزه عزیز یاملکی ناجیت بودی له به نایه که وه
سه بری شایی ته کات ته بینسی شاهناز خان له که ل که لسی
شایی که رانا هه ل ته به ریت له سه ره م کرده وه یسه
عزیز یاملکی که ته جیتسه وه ماله وه منجه لیک
آوی سوکه رم ته کات و ته ی خاتسه ناومنجه له آوه که ره که وه
انجیاته لاقی ته دات *

باوکم مصطفی باشا گه زنه که بیننی وه
وه بیه هوی شه و سوتاندنه وه وفاتی کردووه *

له د وای شه م روودانسه بابیرم عزیزیا ملکی
له فنه ته وه ی شیخ عثمان طولیده له دی ی (سرکوت)
(امان کیل) خان ناوی هیناوه له ثافره ته
مامم سلیمان اقا بووه له باشانا کجیکی بووه
ناوی ((عاصمه)) بووه *

بیه لام وه قتیق که شه م کجه ته مه نی دوانزه
سالان بووه له زورا نووستوووه و دایکی جی بووه
بوهماله دراوسی که کجه که له خه و خه به ری شه بیته وه
بیه سه راکری مه قاله دا شه که ویت مالک کسه
ثاکر شه کربیت بو سو به که ره کا بلا شه بیته وه
که ده روو دراوسی بی شه زانن شه جن که ده رکای زوووه که
شه که نه وه شه زانن کجه کجه مردوووه به م بونه یه وه
بابیرم شه م زنه شته لاق شه دات *

له پباشانا بابیرم شه جی بوو جافله هوزی
(سه دانسی) کجی کوخا حمه ی رسول بیبووه زن
شه بیته ماره ی شه کات و دینه شاری سلیمان سی
نه نکه که وه مان که (بابیروز) خانه دایکی
له عه شیره تی کرد و سفاطمه خان کجی فقی روسته سه *
خوالی خوشبو مام سلیمان اقا شه وسنا
له ته مه نی سیانزه سالی داهاتووه ته لای دایکم *
بابیرم عزیزیا ملکی له سالی ۱۲۸۱ رومی
و ۱۸۶۶ ی زاینی له جاده ی صایون کسه ران
به رامبه ره حمامی مفتی باوکم مصطفی باشا
هاتوته دیناوه برد و بیه بو خزمه ت حضرت سی
کاکه احمدی شیخ دعای بیه سه را خوننده وه
له د وای باوکم بووه کانس منیجه زبیده و مامم
عبد القادر بوون *

وه نساو زبیده به ناو زبیده خانم زن هارون الرشید

وناو مام عبد القادر به ناو شیخ عبد القادر کیلانی وه نساوه
کاکه احمدی شیخ له تاریخ (۱۲۰۵) هله دایک بووه
وه له تاریخ ۱۳۰۵ ه وه فاتی کردووه *

باوکم مصطفی باشا له سلیمان سی له مزکه وتی سید
حسن لای ملا فتاح و عرفان افندی که زانیه کیسی
به ناو بانک بووه خوننده و یه که م ده رسی قرآنی
بیروز لای عرفان افندی خوننده وه له باشانا

که لسه سلیمانسی رشدیہ ی عسکری کراوہ تہہ وه داخل
بووہ وه بسوتہ واو کردنی خونندن هاتوتہ بغداد
له اعدادی رشدیہ ی عسکری داخل بووہ
له امتحانالسه ۲۸۵ نمره ۲۸۰ نمره وه رکتبووہ
زور بیشکوه وتوو بووہ له بشوری هاونده
به سه ردان که جوتہ وه سلیمانسی باوکسی
له ((۲۲)) ی مانکی جمادی الاول ۱۲۹۶ ی کوجسی دا
وه فاتی کردووه ، وه هسه مو جاریک باوکسم
مصطفی باشابه سه رهاتسی خوی بوته کیرامسه وه
له وسه رده مه داله ته ستامبول له خانه دانسی
سلیمانسی خالم خندان زاده سعید باشا
که زپر نظاره تسی خارجیه وه سه ره کسسی
شورایی ده ولسته ت بووہ به همسه ت وتی کوشایی
ته میناوه وه بسویه که م جار له سلیمانسی مکتبسی
رشدیہ ی عسکری کراوہ ته وه *

دایه که م که باوکسم جووه بوو بغداد زور دلکیر
بووہ دوه مین کوری عبدالقادی نه خستوتسه
مکتب له باشا باوکسم پراکه ی له ته مه نی لای دا بردتہ
لای خوی به خصوص تحصیلسی بی کردووه ، باوکسم
مصطفی باشا له سنه ۱۳۱۳ روسی داله ایران
وروسیسه که وظیفه ی قونسولی بینسی وه لسه
دائره ی قونسول دیناوه به کاتب قونسولگری *

مام له فرمانسی محاسبه دا زور شاره زابووه
وه شعری فارسی و عربسی و تورکی زور لسه به ربووه
وه نوسه ریکی به هیژوله کاروباری محاسبه دا
زور شارو زابووه *

بابیرم عزیز پاملکی زور تووه بووہ ، روزیک
له که ل هوری کانیه له نزیک سلیمانسی
له شای هینانسی بووک دا ته یسه وی لسه شای
تانجه رو بیسه ریتسه وه ته سبه که ی ((سسل))
سه کات هه رجه ند ته کات وولا خه که ی نابه ریتسه وه
له رقانا دا ته به زیت وورکی ته سبه کسه ی
به خنجه رهه ل ته دریت وه به بی ملسی ریکا ته کریت
قبری بابیرم له کومه زه که ی باوکسا لای راستی یسه وه
نیززراوه *

باوکسم مصطفی باشا له (۲۵) کانونی دوه مسی
سالسی ۱۹۲۶ زاینسی داله بغداد وه فاتیسی
کردووه وه به کویره ی وصیه تسی خوی له سلیمانسی
له کردی سه یوان نیززراوه *

مصطفی باشا له (٨) اگستوس ١٢٩٨ داله استانبول
داخله مه کته بی حریبه ی شاهانه بووه که له وسه رده مه دا
(فونڈر غولتس باشا) مدیری مکتب حریبه ی شاهانه بووه و
له ٨ تموزی ٣٠١ ی رومی داله حریبه ی شاهانه ده رجسـتـر
له مجموعی ١٥٠ نمره ١٤٦ نمره ی وه رکتوروه وه بسـو
ملازمی ثانی بیاده ی شه رکانی حریبه جیاکراوه ته وه .
له ١٥ حزیران ٣٠٢ داله ترفیع ی کرد وه کراوه
به ملازمی اول .

له ٢٥ اگستوس ٣٠٢ رومی داله کجی خندان
زاده حسین باشا هیناوه که خوشکلی وزیر خارجه دریند
شورای دولت محمد سعید باشا به وه صفیه خانمی نکاح کرد وه
وله سالی ٣٠٤ رومی تصادفی ٣ مایس ١٨٨٨ زاینی له مطه ی
اسکدراسمی شای و زه ماوه ندکراوه .

له روزی دیووه م سالی ٣١٢ مانکی تمـسـوز
که حسین باشا وه فاتمی کرد وه له لایه ن به فرمـان
سلطان عبدالحمید ی دوه مه وه بسو صفیه خان ونه وه کانی
خیزانی حسین باشا بووه ره که بیان مانکی ((٥٠٠)) قروش
به دریزی ته مه نمان بویان برراوه ته وه .

له ١٨ مایس ٣٠٤ رومی داله قـسـم
شه رکانی حریبه فنی شه شه مین به دره جه ی یوزباشی
ده رجوه وله شه رکانی حریبه ی عمومی له شعبه ی سی یه م
دانراوه وله که شتی ده ورویشتی ادرنه داله حرکات ی
ارکانی حریبه ی عمومی داله به شدار بوه .

له ٢٩ تشرینی به که می ٣٠٥ رومی داله ترفیع ی
کرد وه کراوه به قول لغاسی له سه رداواکردنی خوی نـسـیـراوه
بو فرقه ی ارکانی حریبه ی حجاز نقل کراوه وه قوماندانی
حجاز فریق احمد فیضابا الخیر تعیینی کرد وه بو که سه رجاه ی شای
زبیده تعمیرکات وه له وادی جیاد جاودیری دروست کرد نی
بنای به ک قشله ی کوره بکات .

وه له لایه ن شریفی مه که عون الرفیق

ناوو وه سوباسنامه ی بسونیراوه بو استامبول و تقدیرکـراوه
له وکاته داله ٨ کانونی به که می ٣٠٦ رومی ریکه و تـسـی
٢٣ کانونی به که می ١٨٩٠ داله عبدالعزیز کـسـری

مصطفی باشا یا ملکی له دایک بووه له نهایه تی سالی
٣٠٦ ی رومی داله ((بول فریدمان)) کماو که یهودیه و ((نه مسیسی)) بووه
ویستویه تی له ده ورویشتی ((عقبه)) داله بودامه زراند نی

برانس یه کی یه هودی ویستویه تی فتنه یه که به ربا بکـات
وه جه ن جولسه که یه ک ویستویانه له وناوه کوبینه وه ده سبه جی
مغره زه که ی مصطفی باشا لسی بیان رابه ریون وه ده ریان
کرد وون ٤ وه بسونه یه وه کوی ده ریای سور جناومیلـسـخ
وعقبه وده ورویشتی بو خدیوی مصر جیاکراونه وه

که وتونه الحاق حکمی شاهانه ی ده ولده تی عثمانی
وه لسه باداشتی شم کرده وه یه دانشانسی
جوارمی رتبه ی مجیدی خه لات کراوه له ۲۸ ایلول
۳۰۸ دا ترفیعی کرد ووه بووه به بین باشی لسه
فرقه ی حجازه وه بو مرکز شه شه مین اورد وی همایونی
ارکانی حربیه بوغداد نقل کراوه .

له دوی ماوه یه کله روزی ۱۳ ذی القعدہ سالسی
۲۱۰ هـ کراوه به شابه نده ری خوی سه طاسرله ایسران
کسه شم شابه نده رخانه یه تازه کراوه تسه وه .
که لسه خوی بووه له بانزده هه م روزی مانکی
شعبانی ۳۱۰ هجری شم ساله دا کجی هاتوتسه
دنیا رناونسراوه زهرازه رین تاج .

له ۲۲ مانکی محرم دا سالسی ۳۱۲ هجری
نیشانی جواره مینی عثمانی بی خه لات کراوه وه لسه
شاری سنه له به ینی حکومتی مطبی ته به عی عثمانی
دا که هه راوشیوی یه ک بووه د امرکاند ونه ته وه له سه ر
فه رمانده یی سفارزه تی عثمانی له تاران کراوه بسسه
سه رشابه نده رد ووه کجی انجم اسماخانم بووه .
له شاری سنه به هوی ثانی سنی کوده کان
له که ل حکومتی مطبی دا ناکوکی رووی داوه بسسه م
هویسه وه زور بیوانانسی که هه کوزاون وه ده وی سه رای
حکومه تی یان کرتووه به هوی شم کاره ساته وه والی شزار
حسام الملک وه کوره که ی احتشام الدوله وه زنه که ی
وشاه وه کجی شاه مظفرالدین قمر السلطنه هاورینان
برد وتسه به ر خوالسی خوشبو مصطفی پاشا به تی کوشانی
خوی هه راکه ی د امرکانوته وه وه قمر السلطنه ی خلاص کرد ووه
وه تا له تاران به محافظه تسلیم کرد وه به م هویسه وه له لایسه ن
شاه ایرانسه وه له مانکی ربیع الاول سالسی ۳۱۳ نشانی
ده ره جه دوی شیرو خورشید باحمایل سوروه له لایسه ن حکومتی
عثمانی یه وه سی آیه مین ده ره جه ی نشانی عثمانی
به خسراوه ((شم مسئله به به تاریخ کتاب تاریخ مردوخ زورمفصل
نوسراوه)) .

له ۱۵ جمادی الاول ۳۱۳ دا تابع به روسیا
کراوه به شابه نده ری قارص له و ماوه یه دا له باره ی هیزی
قافقاس واستحکامات قارص وهیزی روسیا که لسی معلوماتی
مهمی داوه به حکومت له باداشتایه سی آیه مین
نشانی مجیدی خه لات کراوه .

له تاریخ ۳۱۴ روی به ارکان ^{جبه} بغداد نقل و
به قائم مقامی ترفیع کراوه وه تاریخ ۱۰ / مایس / ۳۱۷ برتاسه ت
ارکان حربیه اورد وی شه شم در بغداد تعیین کراوه .

له ۱۷ مانکی سفر ۳۱۶ کجی له لایسه ن
والی وقوماندانی بغداد رجب پاشاوه کسراوه
بو طرابلس غرب وله شوینی له حجازه وه مشیر احمد
فیض پاشا دا انرا .

له ۲۸ ربیع الآخر کوجی دا هاتوتنه بغداد
مصطفی بك وقتالنه كه له حجاز سووه خربتته ی ناوجه كانی
حجازو ناحیه کانسی احسا له که ل زماره ی دانشتوانی
که له عیراقد ا سوو زماره ی قضاو ناحیه کانسی له که ل
زماره ی عشائره کانسی له که ل به یانسی مسافه ی به یینی دیهات
و ناحیه و قضاکانسی نه خشه کیشاوه .

له وسه رده مه دا حاکمی نجس
ابن السعود و امیر کویت صباح معاشی (۵۰) لیره ی آلتونی
له حکومتی عثمانی مانک به مانک وه ره کرت .

له زه مانسی والی بغداد نامق باشا
ده فته رداری ولایت عبدالوهاب افندی له کاتی معاشاتی
تقاعد ه کانسی زورسزای تقاعد ه کانسی ته دا و تحقیقی ثافره ت
وزناتی تقاعدی ته کرد ته ته م ثافره تانه شهاوریان برد لولای مصطفی
بک و مصطفی باشا زور ته کاتبه ساته ی بی بی ناخوش سووه له به ره مه
ریکه ی به ده فته رداری تصاد فکرد ووه ده فته رداریه سواری که ریکی
سبسی که له میدانی هراج خانه که راه ته وه به بیانوی ته مه مه که
خوی داوه له مصطفی بک له سه ره که ده ای ته به زینسی زورجاک
حه سیرمیدانی ته کات له سه ره مه برتیل خوره کانسی
شه ریکی ده فته رداری له مشیر محمد فیض باشا والی نامق باشا
هه رایه کی که وه روو ته دات که کویه عسکرتالانی بازاری کرد ووه
له بادشتی ته م کاکه یه دا زابتانی متقاعد و خیزانه کانسی
جون تشکری مصطفی بک یان کرد ووه وله به رده می ماله که یان
که له حیده رخانه بووه نمایشاتیکی که وه یان کرد ووه ونازاه وه رایه کی
که وه لسه شاری بغداد ا به رباب سووه .

که ته م کاره ساته زانرا خیزانی مصطفی بک
نیراوه بو استامبول له وسه رده مه دا ته خته وره وان وکله زاوه
هه سووه له سواری که زاوه له زیرباریزکاری بلوکی بک
عسکردا له به غدا ده وه خیزانه که ی بو حلب له حلبه وه بو
اسکندره رون به ۴۱ روز که یشتوون له اسکندرونه وه بسنه
د وانزه روز یعنی به ۵۳ روز که یشتونه استامبول به هوی
ته م روودانه وه له استامبوله وه به سه روکایه تی فریق
عبدالرحیم باشا هیته تیکی تحقیقه ته نیراوه وه ته م
بشیویه یان عرض باد شاگرد ووه . له م کاته دا له دای نویزی
جمعه له مزکه و تی میدان خه تیسی مکزکه وت له کانسی
خوتبه دا نا ناوی والی نامق باشای هیناوه به م هویه وه والی
زور به ست بووه وه عزل کراوه له شوینی ته و احمد فیض باشا
به اراده ی شاهانه به وکاله ت د انرا ته مه یشرله روزی کوردنه وه ی
ته وایونسی جبری کون که له ۲۶ جمادی الاول سالی ۱۳۲۰ کوجیدا
رووی داوه .

مصطفیٰ بك ياهلكي له سالسي ۲۱۸ رومي دا
كراوه به سه روکني ته رکانسي حريمه ي زد يـــــــف
له فرقه ي شانزده مين له سيواس وه له به غـــــــد او
که جووه بسوسواس ريکاي زه وي به سه ندکــــرد ووه
له سه ر ته مه که که پشتوته استامبول له سه ر فه رمانسي
سه رعه سکه ر دوو روز له نظاره تي حريمه توقيف کراوه
له باشا به وابوري ((قبلان)) به ريکاي صامسونـــــــا
له ۸ شوبات ۲۱۸ دا که پشتوته سيواسي .
له سالسي ۲۲۰ زاینسي دا کــــراوه بســــه
ميرالاي له ۸ کانسي په که مي ۲۲۱ دا به اراده ي سنيــــه
بو سنووري خاقانسي ناوجه ي سليمانيه ۴ وزنه و لا هيجان
کراوه به مامــــوري تحقيقاتي قومسيوني ته ناوه ۴
وه له لايه ن ايرانيــــه کانه وه هيته تيک به سه روکايه تي
احتشام السلطنه سي سال خه ريکني دانانسي
ته و سنوره بسوون ۴ له د وای ته واپوونـــــــي
ته م فرمانــــه به هوي بشيوي په که مه وه که له ناوه نـــــــدي
بغداد و بصره و ده وري سليمانسي رووي داوه ديسان
بســــه اراده ي سنيــــه کراوه به مامــــوري تحقيقات
که له و ناوه دابووه له ۲۳ ي تموزي سالسي ۱۹۰۸
زاینسي دا له استامبول اعلانـــــــي
اداره ي مشروطيــــه ت کراوه له باشي ناوه يــــه کــــراوه
بســــه سه ره کني ارکانسي حريمه له انقــــره .
له ۶ اگستوس ۱۹۰۸ دا له شـــــــاري
موصله وه چه ره که تي کرد ووه وله ۱۹ اگستــــوس
۱۹۰۸ دا که پشتوته حلب وه له بيروتــــه وه بســــه
وابوري حاجي داود جووه بو استامــــبول
له په که مين روزي مانکسي ايلول دا که پشتوته
انقــــره له باشا به مازونيــــه ت جووه بو استامــــبول .

خوالي لي خوشبــــوله و ماوه يــــه دا کــــه
له ته ستامــــبول بسووه له زيــــرفه رمانده يسي محمود شوکت
باشا دا سوياي ارناود رابــــه ريبون ويستويانــــه
ته ستامــــبول که باي ته خت بسووه بکــــري به دوو به شــــه وه
له بنغالي و نشانطاش وه ناوجه ي بيلد زشه ره طــــوب و
تفه نک ماوه په کني زورده و امــــسي کرد ووه آله و
هه راوبکــــره دا له روزي ۱۱ نيشان ۲۲۵-۱۹۰۹ دا
که ته م هه رايــــه به رووي داوه سوياي ارناود مصطفــــي
باشان له مزکه و تي تشويقيــــه توقيف کــــرد ووه ووتويانه
ته مه قوماندانيکسي ده وري استبداده بيويستــــه
بکپــــريت . ثا له و تاريخه هه عزيز بســــه کــــسي
کوري که له مکتبي حريمه بسووه وه ثا کــــاي لـــــــم

هه راو آزاوه یسه نه بووه ، وه لسه لولاشسه وه
ته رناوده کانی خه ریکسی شه مه بوون که مصطفی به کبی
باوکسی جون بکوزن ، له کورری شه م هه رایسه دا
عزیز بک توانیویسه تی به شه وله مکتبی حریبه وه
له شوینسی فرون خانه ی عسکریسه وه باوکسی
ده رایاس بکات وه به سه لاهه تی بی باته مالسه وه .

له دواى شه آزاوه یسه لسه
روزی ۱۴ نیسان ۳۲۵ - ۱۹۰۹ دا سلطان عبدالحمیدى
دووه م له ته خست هینراوه ته خواری وسلطان
محمد رشاد له سه رته خست دانراوه .

مصطفی بک له ۲۲ شباط ۳۲۴ دا کراوه یسه
میرلوی قوماندانی ۲۱ بجی لوی نظامیه لسه
شه شه مین اوردوی نظامی له بغداد لسه
به رته مه له روزی ۱ مایس ۳۲۵ دا له که ل خیزانه که یسه
له شه ستامبول ده رجوون که که یشتوتسه بغداد
له و سالسه دا عشائری منتفک یاخی بوو بوون بو
سه ندنی خه رج و باجی میری کراوه به قوماندانی
سه ندنی خه رج و باج وه له ۱۸ تشرینی یه که م سالسی
۳۲۵ - ۱۹۰۹ لسه ده پرویه ری ناصریه دا شه ریکسی
که م رووی داوه و زیانکی تی زو بووه له دواى سه ندنی
باره ی میری که که راوه ته وه بغداد له سالی ۳۲۶ روسی دا
تشکیلاتیکی تازه قولارد کراوه له و تشکیلاته دا کراوه
به قوماندانی فرقه ی نظامی سن ۳ به مینی آذربجان
له به رته مه به یه ک جاری له که ل خیزانه که یسه
به عره بانه ی یایی له ریکای دیرالزور ، حلب و بیروتسه وه
که راوه ته وه بو شه ستامبول وه خیزانه که ی له شه ستامبول
داناوه و خوی جووه بو آذربجان که که یشتوتسه جی
له ۵ مارت ۳۲۷ دا کراوه به وه کیلی قوماندانی
قول اوردوی ده هه م له باشان له ۲۷ تشرینی دووه م ۳۲۷ دا
کراوه به قوماندانی بنجه مین فرقه ی نظامی مایدوس -
کلبولسی له کاتی حری ایتالیا دا بو باراستنسی
ده رده نیل ماوه ته وه له ۱۶ اپیل ۳۲۸ دا کراوه
به قوماندانی فرقه ی ۲۷ نظامی له بیروت که تابع
به هه شته مین قول اوردوی نظامی بووه . له که له
شه م فرقه یه دا له شه ری بالقان و ((بولایسر))
اکسامیل دا به شدار بووه له دواى متاره که و صلح
و آشتی بو سه ندنه وه ی شاری ادرنه له بیوش
له بیش هه مو سبواوه هیزی فرقه که ی داخل یسه
شاری ادرنه بووه ، شه و روزی که جونه نساو

شاری ادرنه قوماندانی اوردوی ده ییهم
خوشیید باشا وه ته رکانی چه رپییه انورییک
بی یان ناخشبووه که بهم جووه اوردوی تورک داخل
به شارییت له بهر ته مه نزیک به شار له مزکه وتی
حاجیه کانا بی کیانا داوه له سه ره ته مه ی
به امر قوماندانی فرقه بو جووه ناوشار
هیزی سوما تاخیر نه بووه *

به لام که فرقه ی ۲۷ ی بیروت که داخل
به شاریوون زور به نمایشاییکی که وره پیشوازی کراون
له دواى ته مه ی بلغارییه کان له ادرنه
جونه ته ده ری دلی فوادباشا زاده له
ماموستایانی حربیه یوزباشی سواری رشیدبک
نیراوه بو کشفی ته و ناوه که بزانریت بلغارییه
کان جه ن ماوه یه ک دور که وتونه وه به لام له
ناکادا بلغارییه کان اسیریان کردوه و قول ده ستیان
برریوه وه به و ناره وایی یه شهیدکراوه به هوی
شهیدبوونی و آزییه تی ناو براوه وه له ده ری شاری
ته درنه ضابطان و ته هالی کویونه ته وه وه خطیبی
اتحاد و ترقی عثمانی وه والی ادرنه عادل بک
ووتاری نشتمانی یان داوه و له ووتاره که یان
هه راسی آزییه تی و فداکاری سه ریازی
تورکه کان کرد ووه و ناوی سه ریازی عثمانی یان
نه هیناوه له بهر ته مه ته و سه ریازانه ی له بیروت
وله شارانی دورره وه له که ل زابنان و عسکری
کرد و عه ره ب له م شه ره دا آزییه تی یان پیشان
داوه و خونییان ریزراوه به هیچ جوورییک
ناویان ته هینراوه له سه ره ته مه خوالی
خوشبوو مصطفی باشا یاملکی زور به سست
ودلکیر ته بیت راسته و راست قلیجه که ی
هه ل ته کیشیت و دیته مه یدان و ته لیت :

من کوردیکم له زیر فه رمانده ی
منما بیروتیه کان و سواییه ک له
عه ره ب به ناته واوی جه ک و جبه خانه یانسه
له میدانی شه ری اکسامیل و بولاییردا
له جوار هه زار زیاتر خونییان ریزرا و فداکارانه
شه ریان کرد به ناوی عثمانی و اسلامه وه
ناوتان نه هینان ته نییا هه ر ناوی سه ره
بازی تورکستان هینان له که ل ته مه ش

که لای زابتان و عسکری عه ره ب ل ه م
شه ره دا شهید کران له به ره ته مه به هیج
جوړیک ناوتان نه هینا جدا شایان یی
ته سه فه و هیرشی بردوته سه ر
کومه کی اتحاد و ترقی و سه روکه کان یی
به ریاد و ره زیل کردووه هو ده سته جی
دوایی به مراسمی ماتم هی تراوه *

سه باره ت به م کاره اتحادیه کان
وسه ره کی ۵ رکانی جه نک * ته نوهر سه ک
که ل ه م مراسمی دا بیوون زور تووره و سه ست
بیوون له سالی ۳۲۹ ی کانونی په که مدا که ته نوهر
به نتیجه ی انقلاب عسکری بیووه به ناظری
حریه مصطفی باشا و هادی باشا عسکری
سه ره کی ارکانی حریه ی عمومی له که هل
شانزده جنرال تقلید کراوون له دوی ته سه
له شورش که ره مصطفی باشا له اسفند
له مالی خویا له نیشان طاش نشته جی
بیووه له که ل اتحادیه کان ناکوک بیووه *

له دوی ته سه که جنرال فوندرغولتس
باشا که کراوه به قوماندانی عمومی
ناوجه و ده ورو بشتی بغداد و له دوی ته سه
که مصطفی کمال باشا که بیووه به قوماندانی
ناوجه ی دیاریکر هه رد ویکان له به رشاره زا بیوونی
ته و ناوجانسه داوایان له خوالی خوشبو
مصطفی باشا کردووه که بکه ریتسه و له که لیانا
بیکه و خزمهت بکه ن به لام خوالی خوشبو
قبولی نه کردووه و له سه ر لایه نکیری فرقه ی
حریه و ائتلافیه کان مساوته و *

له ۱۱ تشرینی دووه می ۱۹۱۸ دا له
دوی ته وایوونی حریه عمومی له زه مانسی
حکومه تی توفیق باشا دا به ناوی باراسمتی
مافی کومه له و کومه لیکمی که وری بنیاد
ناوه و ته و ته فسه رانه ی له زه مانسی اتحادیه کان
غدریان لی کرابوووه سویان کیرانه و سه ر
تیش و ته رفیع یان بی کردن له ناو ته مانسه دا
مصطفی باشا دیسان به رتبه و نشانی خوی
اعاده کراوه ته و *

له دواى ماوه يسه ك به روکايه سه تسي
حيرت باشا بو سزادانسي ته نداهانسي
اتحاديه كان ته وانه ي كه ته رمه نسي يه كانسي
ده ربه ده ر كردووه و سزايان داوون مصطفى باشا
كراوه به اندامسي ديواني فوق العاده ي جه نك
وله زور قابينه ي كه دا بووه به اندام وله
۲۴ ايلول ۱۹۱۹ دا كه قابينه كه يسان داماو فرید باشا
دامه زراوه ته وه كراوه به والسي ولايه تسي
خداوندكار (بروسه) وه جوته بروسه له وي كماليه كان
كه يونانيان كرتوته وه له فكري ته وه دا بوون كه
انقلابي جمهوريت بكنه ن مصطفى كمال باشا
داواى كردووه كه مصطفى باشا ياملكي له كه ليانايي
وله لم باره يسه وه ميرالاي بكر سامي جووه بولاي
مصطفى باشا ياملكي به لام ناوبراو قبلي نق كردووه
وه ويستويه تسي به ناوي خلافتي اسلامي يسه وه
صداقت و راستي بنويستي له و كاتسه دا
هيزي كماليه كان ويستويانه ده وري دائره كاني
حكومته ويان ده نه به ر ده ستريزي كولله .

له بهرته باشا بروسه ي به جسي
هيشتوه له روزي ۳ تشريني يه كه مي ۳۳۵ - ۱۹۱۹
بوته ستامبول كه راوه ته وه .

وه جه ند روز فرید باشا استعفاى كوردوه
له لايه ن علي رضا باشاوه قابينه
تشكيل بووه وه له خه لتقي مرسي
جمال باشا له شويني دانراوه كه مصطفى باشا
له بروسه ده رجووه شتويه كي تايبه تسي
خوي كه له خانووي حكومه تا ماوه ته وه هه موي
كاليه كان به تالان بردويانه وه نرخسي
تهم شتانه ش جه ند بووه به قراري محكمه
تصديق كراوه .

له ۳ مارت ۹۲۰ داله سه ر استعفا كردنسي
قابينه ي علي رضا باشا ديسان قابينه ي فرید باشا
هاتوته وه سه ركار له ۱۰ نيسان ۳۳۶ - ۱۹۲۰ دا به
اراده ي سنيه مصطفى باشا كراوه به سه ره كي
ديواني حربي عرفي فوق العاده له و ماوه يه دا
له سه راي ييلدز له شوراي سلطنت له
حضور ي باشادا حازر بووه وه ده رباره ي ته وانه ي

خیانه تیان کردوه ووتوو ویز کراوه .
له

له روزی ۱۱ نیسان ۱۹۲۰ دا به بیی
ده رجونی فتوای شریف شه وانسه ی تـاوان
باربوون وه مجرمی حرب وتقتیل
بوون و وه شه وانسه ی له اناظولسی دا کمالیه کان و
هامیاکانیان ده رباره ی حوکمی بادشاهی
خیانه تیان کردوه وکوشتاریان کردوه سه ر
باردراوه هه موویان بخرینه زیر محاکمه وه و
هه رجی بیوست بیت بکریت برپاری له سه ر
بدریست له باشا ده رباره ی کاروباری استامبول
که به تاسیری ائتلافیه کان شـهـرازه ی
کاروباری اداری آتوزینراوه وه توفیق باشای
صدری اعظم که بشتوانی کمالیه کانسی کردوه
له انادولی لابراره و له روزی ۲۱ تشرینی په که می
۱۹۲۰ دا قابینه تشکیل کراوه و له قابینه په دا ضیاء
باشا کراوه به نضاره تی حریبه .

شه قابینه په ده سته جی هیته تی
دیوانی حه رچی به جاری کوریه وه وه فریستق
محمد خوشید باشا کراوه به سه روك . وه به امری
ناظری حریبه سه ره ک و شه نداهه کانسی جه نک
توقیف کراون وه سه ره ککی دیوانی حرب درزی اسعد
باشا خراوه ته زیرمحاکمه وه .

له محاکمه په دا بیانانی مصطفی باشا
وه دایمی باسی صلاحیه تی حوکمی محکمه
هاتوته ناو وه نهایت محاکمه کردنسی
شه تاوان بارانه هیئت ناویه تی به مشیر
کاظم باشا سه ره ککی دیوانی حریب دوایمی
له ۶ شویاتی ۱۹۲۱ دا به اراده ی سنیسه
هه موویان به دراون . وه سه باره ت به تیکجونسی
استامبول باشا له عسکری استعفای کردوه و له
روزی ۱۷ حزیران ۱۹۲۱ دا له استامبول ده رجـووه
وکه راوه ته وه بونشتمانی خوی که که یشتوتسه
بغداد جوه ته وه سلیمانسی شاری خـوی
له وی له دامه زرانندی حکومتی شیخ محمودا
بووه به وه زیری معارف . له سه رده مه دا
له ده وی کولسی اومیه سمکوو له حکومتی ایران
راست بوتسه وه وه بو آموز کاری کـردن

جووه بولای سمکو که نابسی به هیچ جوریک
له که ل ایران دوزمنایه تسی بکریست له باشنا
که که راه تده وه بو سلیمانسی له ۱۶/۱۷/۱۹۲۶ دا
به ناوی بانکسی کوردستانه وه روزنامهی ده رهینناوه
له باشا زانیوه به تسی به رامبه ز به کرده وه ی شیخ
محمود و نه زانی کاروباری سیاست ناتوانسی خزمهت
بکات وازی هیناوه و هاتوته بغداد وه له وسه رده مه دا
انگلیزه کان ده سلنکردوه به بومبارمانسی سلیمانسی
وکه لسی شوینیان ویران کردوه *

مصطفی باشا له بغداد له ۹ کانونی دووه مسی
۹۲۶ دا دیسان امتیازی ده رهینانسی روزنامه ی بانکسی
کوردستانسی له وزاره تسی ناوخوا وه رکتوه وه به عره بی
وکردی روزنامه ی ده رهیناوه *

له باشا ماوه یه ک له فروفیلی انگلیزه کان
که ده رباره ی لواکانسی کوردستان به کاریمان هیناوه
خوالسی خوشبو به ست بووه و له خه فه تا نه خوش
که و توه دواچار له ۲۵ کانونی دووه مسی
۱۹۳۶ دا له بغداد له که ره کس عیوضیه وه فاتسی
کردوه وه له سه ر وصیتی خوی له سلیمانسی له
کردی سیوان نزیک به کوردستانسی بابانه کان نیراوه
وه له سه به ردی کومه زی قهره که ی له سه ر وصیتی
خوی شه نووسینه نووسراوه *

((فاتحه بوروحی مصطفی باشا یاکسی))

شه ترسم شه وه وطن بمرم نه بینم به ختیار توه
بنووسن باله سه ر قبرم وطن غمکین و من غمکین - ۱۹۳۶

باشا له زیانییا وصیتی کردوه که
دواته لقینسی به کوردی بدریست وه ته لقینسه
که شی به و جووه بووه *

((تائفه ی خندان))

بنه ره تسي تائفه ی خندان له ئاغاکانسي
سه رحه د جعفر اغايه له کاتي حکمرانسي بابانه کسانا
له دوايي سه ده ی شانزده مين زياوه کوری جعفر اغا
علي اغا و له باشا زاده کانسي بابان کجیکسي
هیناوه ناوی خندان بووه .

ثم زنه که ميرده که ی و باوکسي له مال
نه بیوونايه اداره ی مجلسي بیاوانسي ته کورد
وله له راوو شکارا له هه ندی شه ررا که له کاتسي
خوباله که ل ایرانيه کانا قه و ماوه آزايه تي و بليمه تسي
خوی بیشان داوه و ناوی ده رکورد ووه ؛ به ته مه نيکسي
دریغز به ناوو شهرتیکسي خوش به ختانه زیماوه و
له دوا ی خوی ثم خیزانسه به ناوی تائفه خندان
ناونوس کران ؛ له زمان بیاو ماقولانسي ریشسي و
بیرانسي ته و سه رده مه و ته کیرنه وه .

دامه زوپنه ری خیزانسي بابان درارمانه يسي
ققي احمد له که ل تورکه کانا له شه ری صلیبه کانا
زور آزايه تسي نواند ووه و له که ل برنسیکی په کسانا
ناوی ((کیغلم)) خانم بووه مبارزه ی کرد ووه و له دوا ی
ده رده ست کردني کرد وپه تسي به زني خوی ته کیرانه وه
ثم زنه له میدانسي شه ردا زور آزايه تسي خوی
نواند ووه .

له علي اغا و خندان خان زور نه ته وه که وتوته وه
زوریمان له میدانسي جنک آوه ری دا کوزراون ته نیسا
کویکسي حسن اغا ماوه ته وه یمه میس له سه رده مسي
خویا له به هیزترین سه ره کسي عشره تسي
جوانرو کجي سه ره ک محمد خانسي هیناوه و محمد
لقای داروغا بووه ؛ جعفر اغا و خندان خان و محمد
لقای داروغا نزیک به قه لاجوالان له سه ر کردی ک
نیزراون و له م قبرستانسه دا که لي قبری تر هه پیسه
به بی ی نویسی کیلی قبری کان .

ثم کورستانه بوو ثم خیزانسه ته رخسان
کراوه له سالسي ۱۹۱۶ داله مانکي نیسانا له که ل
خزمیکسي دایم سه رکاتب خوالسي خوشبو
عبدالله ناجي جووم بو قه لاجوالان زیاره تسي
ثم کورستانسه مقدسه م کرد ووه ؛ به ته وای نویسی
سه رکیلسی قبری جعفر اغا و محمد اغام خویند ووه وه

وقبری باشاکانسی بابان وه قبری محمدلغای دارغا
تایستا زور به باشی باریزراون *

قه لاجوالان مانای جیای بارام ته م شوینسه
له بیش بناکردنسی شاری سلیمانسی شوینسی
بابانه کان بووه *

قه لاجوالان له به ره مه ی شوینسی باراستن و
مدافعه کردنسی تاییه تی بووه و کردووپانه به بنکسه ی
هیزی خویسان به بونه ی بیره وه ری میزوی جنکسا
وه رانه ی نه ته وایه تی به رزی کورده واریه وه دوو روزو شه ویک
له قه لاجوالان مامسه وه یه که یه که زیاره تی
کورری ته م باله وانانم کرد که بوونه ته بنیچینه ی
مروپایه تی و جالاکسی و مه ردایه تی نه ته وه ی میله تی
کورد له م که شته دا له میزوی رابوردوی کاره ساتسی
زه مان زور بیرم کرده وه به لام چکه له رشتنی فرمیسکی
جاو که ته سکیسی الام بکات هیجی ترنه بووه * چکه
له م کورستانسه به ردی بنجه ی سه رای بابان
واناری حه زوی مه له کردن شاهدن بو به شیک له
میزوی کورد و کوردستان *

قه لاجوالان کوتوتسه زوروی شاری سلیمانسی *

له سالسی ۱۷۷۹ زاینسی و ۱۱۹۶ کوجی
باشای بابان ابراهیم باشا بنای شاری سلیمانسی
کردوووه وه له که ره کی مه لکه نمدی سه رایان
بنا کردوووه له وکاتسه دا ناوجه ی سلیمانسی هه میوی
کانیاوو دارستان بووه * له سالسی ۱۷۸۴ ی زاینسی
بنکسه ی اماره تی قه لاجوالانیان بو سلیمانسی
کواستوتسه وه له وتاریخسه ها تائفه ی خندانیش
هاتونه سلیمانسی له که ره کی کانی اسکان دامه زراون *

احمد لغا له ده وی اماره تا لغایه کیسی
که وره و ده س رویشتوو بووه له ده سته ی احمد
باشای بابان بووه له هه مو سه فه ریکا که بووه
سوارکانسی ناوجه ی کول عنبرو جنکیان و
شاربازیرو شیخ الماریسن و ره نیکنسه که
له زیر حوکمی دابوووه کوی کردونه ته وه و
شوین احمد باشای بابان که وتوووه *

احمد لغا بیایکیسی شیخ و به هیزوووه
زور زنی هیناوه زنیکی له عشیره تی به هیزی

بکزاده ی ده لوی هیناوه له دپی ی جامـریـز
طیمه خانم ناوکجی تقی بک بووه له طیمه
خانم حسین باشا سلیمان بک (باشا) بووه له زنه کانی
تری محمود باشای و مارف بک و عبدالرحمن بک
وعاصمه خان بووه زنی بریندارقاعنی احمد اغا
یانزده کورو کجیکی عاصمه خان بووه وه خم
مارف بک و عبدالرحمن بک و عاصمه خانم دیـوه
وه ناویان له دره ختی خیزانی خندان خانا به بیان
کراون مصطفی بک کوری تقی بک وه خیزانه کوه ی
له نزیک بعقوبه له قره ته به دان نزیـک
به فاملیای عریانی زاده ن .

له زنه کانی سلیمان باشا شهینـاز
خان ۱۲۰ سال زیاده له سالی ۱۳۳۲ ی روپی دا وه فاتی
کره وه له سالی ۱۸۲۱ ی زاینی له زیـر
قه رمانده پی برنـس محمدعلی مرزادا هیزی سوای
ایران تجاوه زی سنووی حکومه تی بابانی کردوه
له وهیرشه دا ناوجه ی کول عنبرو ده ورویشـتی
خورمالیان ویران کردوه له م رووه وه احمد اغا
زور زیانی بووه و دی به کانیان ویران
کردوه ؛ قبری احمد اغا و سلیمان باشای کـوری
له سلیمانـی له کوردی سیوان نزیـک به قـبری
بابان سلیمان باشایه .

باشاکانی بابان به شیکیان له کـهل
عثمانیه کانا به شیکیی که پان لایه نیـی
ایرانیان کرتـوه وه به دریزی کات و زه مـان
دوژمنایه تی پان له کهل یه کا کردوه و له م رووه وه
ناهمـواری نه کبه تی رووی تی کردوون و فه وتـاون
دواجار له سالی ۱۸۴۷ زاینی دا ایرانیـه کان
وعثمانیه کان له به ینی خویانا ریک که وتوون و به یمانیان
به ستـوه ؛ له م به یمان نامه یه دا ناوجه ی شاره زور کـهوتـوته
زیرحوکمی عثمانیه کان †

کاره سات به م جه شنه ش دایـی نه هـاتـوه
له به ینی عبدالله باشا و احمد باشا دا ناوکـی
و شه رکـردن به رده وام بووه و ولاته کـه یـان
ویران کردوه .

له م باسه وه له سالی ۱۸۲۰ زاینی دا

له بیاوانی سیاسی انکلیز مسـتر ریج
هاتووو بو سلیمان و ناوجه ی ارده لان هه رجی
بینی وه له م باسه وه دوورو دریز نویسه تی
و شه توانیست که شتنامه که ی بخوینریتته وه *

له سالی ۱۸۵۱ زاینی دا ناکوکـی
عثمانی و باشاکانی بابان که رم بووه ؛ له م هه لسه دا
له که ل ایرانیه کاناریک که وتوون به جـاری
دوایی یان به حکومه تی بابان هیناوه یسه که م
جار یه کیکی به ناو اسماعیل باشایان به قائمقامیه تی
ناردووو له دوایی دا کردوانه به متصرف * که شه مه
رووی داوه له بابانه کانی عبدالله باشا و احمد باشا
له که ل شه مانا کوره که وره ی احمد انایـم
حسینیک (باشا) که کوخای بابانه کـان
بووه نیراون بو استامبول *

ره وان کردنی شه بیاوانه له سه ره
فه رمانده یی سلطان عبدالحمیدخان بووه وه زور به
حرمته وه روانه کوان له دوی روهوانه کردنیان
بابان عزیزبک شاخه کانی کویزه ی لی کرتـوون
به ته واوی جه وت سال شه ری له که ل حکومه تی عثمانی دا
کرده رو ونه ی هیشـتووو بشووی جه سانه وه بده ن *

بابایم حسینیک وه کـو له سه ره وه
باسمان کرد که نیرابو استامبول خاتم سعیدبک
(باشا) له سال نه بووه * هه روه کو سعیدباشای
خاتم باسی بو کردم ووتی : ته نیا شه سبیکـی
زورجاکم هه بو زورم خوش شه ویست هه مو به یانیه ک
شه جووم بو که رانی ده وری شار شه وسـا له ته مه نی
دوانزه سالان بووم که که رامه ماله وه زانیـم
باوکم رویشـتووو دیسان سواری شه سبه کـم
بووم ریکای که رکوکم کرت له کانی شه یتانا که یشتمه
لای باوکم سواره کان له دوور که منیان به دی کـرد
وتبویان شه سواره کی بی وا دوامان که وتووو
که که یشتمه لایان عبدالله باشا ویستی بم کیریتته
دواوه به لام باوکم ووتی مادام هاتووو خـیری پی وه یه
باله که لمانایسته ؛ به م جووه له که ل باوکم بابانه کـان
هاتین بو استامبول که که یشتینه استامبول
سلطان عبدالحمید دیده نی باشاکانی بابانی

قبول کرد و دلنوايي کردن و رتبه ی مـیـری
میرانی دا به حسین به کي با بـیـم و کـردی
به باشاوه سعید به کي کوشی بانك کرد و تـه
لای خوی ده سنی به سه ریا هیناوه له به ر ته مـه ی
زور به ی و نـدی به باوکیه و هـه یـه .

و خیزانی حسین باشا له به ر ته مـه ی له سلیمانی
ما بـوونـه و هـه و کـاتـه به نـاوی جهان سرعسکر مرزيفونلی
له مشیرمصطفی باشا خوازیننی کجی بـیـا و
برای بو کراو لی پی ماره کرا له باره ی ته م شایي یـه و
جوون بووه سعید باشا و هـه دایکم خـوی
ته م باسه یان بو کیراومه ته و هـه
که ته م هـه :

حسین باشا باوکی دایکم له روزی شاهه نکي
کواستنه و هـه ی بوکدا له که ل ده سته و دائره ی همایونـا
جونـه مـالی مرزيفونلی مصطفی باشا له میدانـی
بایزید . به بسی ی ده ستوی ته وزه مانه له سـه ر
و هـه وشتی آ فرانکـه زاوا براوه ته مـالی بوک و هـه بوکي
تاسه ر بسی بیلکه ی ماله که یان بیشوازی کـرد و هـه له سه ر
قه نه فه یـه ک دای ناوه و هـه به خیرهاتنی کرد و هـه و هـه
ته رتیبی قالدرقوی بیکه و هـه نانیان خوارده .

حسین باشا له سلیمانی ته م ره وشته ی
نه دیوه و نه ی زانیوه له به رته مـه زور به ست بووه
به لام له کاتی نان خوارد نـا خوی کرتـه بووه
و بیـش خوارد نه و هـه له دوا ی نان خوارد ن که جـووه ده سـتی
بشوات بوکي خانم خلیلی بورا کرتـه که خاولیه که ی
داوه تته ده ست تیتر نه ی توانیوه خوی بکریست
ووتویه ثافره ت تو اروسبیت یعنی و هـه وشت باش نیست
که باشا ته م ی ووتـه و خانم شله زاوه و ده سـتی
کرد و هـه به کریان له دوا ی ته م حسین باشا له مـاله و هـه
جـوته ده ری و هـه جی ی هیشتـه و هـه .

بو روزی دوايي سه ر عسکر جوتـه
لای سلطان به سه رهاتی مالی بووکي ی عرض باشـا
کرد و هـه سلطان حسین باشا بانك کرد و هـه ته م روو داوه ی
لی برسیوه .

ته ویش به باکسی وراسستی جی بووه
عرض باشای کرد ووه ووتویه بادشاهم جی
ته بی ته و بی ابرووه به رامبه ر به مین
ره وشتی وها بنویستی • حسین باشا که ته م قسه یه
ته کات سلطان عبدالحمید خان ته داته قاقای
بی که نین ده سته جی شیخ الاسلام بانک ته کات
وفسخی نکاحی ته کات له دوی ته مه حسین باشا
کراوه به والی ((یه مه ن)) وه سعید بکسی
کوری له سه ر فه رمانده ی سلطان داخل
به مکتبی سلطانی ته کتیه که ته م مه کتیه به
له سرای غلظه تازه کرابوه وه وه لسه وی
خویندنی ته واو کرد ووه •

بابیرم حسین باشا ماوه یسه ک
له یه مه ن بووه که له که ل دایه که وره م که راونه تسه وه
بو استامبول له جنسی جرکه س سرافلز خانمی
هیناوه وه بیکه وه زور به خوشی زیاون •

له ظفرخانم بوورم جیبیه وه دایکم
صفیه خانم بووه •

له سه ر افراز خانم پیش خالم عزت بیک
وسلیمان بک بووه ، ظفرخانم زور مسلمان بووه بسه
دریزی ته مه نی ده وی قورثانی بیروزی کرد وته وه •

حسین باشا له سالی ۱۳۰۲ ی رومی دا
وه فانی کرد ووه وه له سه ر فه رمانی سلطان
له قبرستانی سلطان محمود خان نینیزراوه •
له جاده ی تراموای که ته جیتسه ناو قبرستانه که وه
له لای جه بی ده رکاکه وه قسه بره که ی
ته بینریت ، ره سمکی خوالی خوشیم له شریف باشا
سه لجه و له البومی ره سمی فاملی دا
بارلسبتومه •

له کتیبیکا که شریف باشا به ناوی کوردان
اهل طیب به فرانسیزی بلاوی کوردوته وه
ته م ره سمه هه یه •

سه رفراز خانم له ۲۴ مارت ۱۳۲۵ ی رومی
دا روزی سلاشه مه وه فانی کرد ووه وه ایوب
سلطانا نینیزراوه •

به لام دایه که درم ظفرخانم
به دیزانتری له ۲۳ اغستوس ۲۲۷ رومی
۱۹۱۱ زاینسی له بنجه مسین روزی رهضانا روزی سر ۳ شه مه
له ته مه نسی ۸۱ سالیدا وه فاتی کردووه ۴ وه دنگوری
ته وزه مانسه دکتور احسان به هه له له خوشیه که ی تشخیص
کردووه به کولسیرا له سه ر بریاری دائره ی صحیه له صدوقیکی
چینکودا له قاسم باشا نزیك به مقبره ی ((طومزده ره)) نزیك
به ته کیه ی قولاقسز ده ره نیزاوه بابیرم حسین باشا
که له استامبول بووه یاعنبرخانمی زنی له که ل کجه کانسی
فاطمه وه حطیمه خان له سلیمانسی ماونه ته وه *

فاطمه خان شووی کردووه به یه کیسک
له خزمان علی افقا وه حطیمه خان شووی کردووه به
یه کتانه زاده علی باشا ۴ شه مانه باوکیان حسین باشا
له استامبول وه دایکیان یاعنبرخانم له سلیمانسی بووه
وه میرده کانسیان وه فاتی کردووه شه م خیزانسه
هه موی سعید باشا بردویه تی بو استامبول وه له لای
خوی دایان و به خیوی کردون *

مالي بابیرم حسین باشا له استامبول
به مالیکسی کورد ناسراوه هه رجسی له سلیمانسی وه
جو بیست بوته ستامبول له وی میوان بووه شه وسه رده مه
میوانداری باوی هه بووه ۴ شه زیانسی بابیرم
بوم حبیبه خانم له اهالی سلیمانی دراوه به قائم مقامی
عسکری عبدالقادر بیک وه دایم صغیه خانم له ۲۵ / ۱۳۰۲ رومی دا
باوکم که له مه کته بسی ارکانی حربیه دا خوینده وه یه تسی
بابیرم له زیانسی خولی ی ماره کردووه ۴ به لام له دوا ی وه فاتی
بابیرم له ۳ مایس ۱۸۸۸ زاینسی ۳۴۴ رومی و ۲۲ شعبانی
۳۰۵ کوجی دا کوفه زراوه ته وه *

له دوا ی وه فاتی بابیرم سلطان عبدالخمید
خان بو هه ردو زنه که ی وه جوار کجه که ی
هه ریه که به جیا تادوا یسی زیانسیان یه کسی
۴۵۰ قروش مانکانسه ی بو بریونه ته وه وه تا اعلانی
مشروطیت شه مانکانه یه ده وامسی کردووه *

محمد سعيد باشا خندان

محمد سعيد باشا له ياعنبرخان بـووه له که ل ته مه تي باوکسي حسين باشا خندان ته نينا ۲۰ سال بجوکتري بووه خوندي له سلطاني غلظه سـرـاى استامبول ته واوکرد ووه له ته مه ني لای دا له قه لمسي ترجمه وزاره تي دهره وه دا دانراوه له دواى دا بـوـ وه زاره تي ناوخو کورراوه وه له که لي شوينـا متصرف بووه له قافقاسيا له قارص له وسه رده مـهـ دا بلغاربه که ولايه تي عثمانلي بووه وه دوا متصرفه تي له وارنه بووه وه به هوى همه تي سعيد باشاوه ته ديسي به ناو بانکي توك معلم ناجي ناوى ده رکرد ووه وه معلم ناجي له سالي ۱۲۶۶ کوچي دا له استامبول له دايک بووه له باشا جوشه ادرنه نيشتماني دايکسي له ته مه ني ۱۹ سالي دا کراوه به ماموستای دوم له مکتبي رشديه له ((وارنه)) .

س سعيد باشا که بووه به متصرفي وارنه زور جار جووه بو تفتيش مکتبه کان له به شه دا که معلم ناجي ده رسي وتوتوتـه وه قوتابه کان زور ريك و بيک بوون وه جه شني برسياروو ولامدانه وه يـان زور باش بووه وه سعيد باشا ته ماموستايه ي زور به سه ند کرد ووه له که ليا دواوه و دواى کرد ووه زور زوو بجـي بوسه رداني . که سعيد باشا کورراوه بـوـو ((سنجاني طولجه)) معلم ناجي استوفـاى کرد ووه و بووه به کاتي تايبه تي سعيد باشا .

له تاريخه دا له نيساني ۱۸۷۷ که اعلاني جه نکي به يني عثمانلي و روسني کراوه له وکاته دا معلم ناجي به ميزه ري سه وز و جبه وه له بشـت سعيد باشاوه رويشتوو ته نانه ت تامه يدانـي جه نک و خه تي آگين .

له سعيد باشا دور نه که وتوتـه وه که طولجه جول کراوه باشا کراوه له متصرفي سنجاني طرفه وه معلم ناجي له که لياجووه وه تاماوه يـه که له که ل باشادا له جادرا زياوه .

له باشا که راونه ته وه ((وارنه)) انجا بـوـو استامبول ته م جار له ده وري که ره ک ((جبالسي)) دامه زراند وه و خوي که راوه ته وه بولای باشا له اسکـدار

ماوه يه ك سعيد باشا كراوه به متصرفي لايه ني شهرو فنار له وي معلم ناجي له محكمه ي جنايه تاكراوه به كاتب كه حاكمه كان خازر نه بوسن خوي له كه ل جنايت كارانه ده ستي كردووه به تحقيقات به م مناسبه ته وه معلم ناجي شعريكي ووتوه ته لسي

((تخلصنه يوقمي برد وناجي ، جانيلر ايچنده قالدی ناجي))
((دواکويه ك نه بوو بناجي رزکاری کات له جانسي))

معلم ناجي له وي جبه و ميژه ري دا که نندووه وه به رکسي ته فنديانه ي له به ر کردووه که سعيد باشا بوئه ستامبول که راوه ته وه ، معلم ناجي له وظيفه ده رجووه له که ليا رويشتووه . وه له سه ر فه ره انسي باشاي کراوه به مفتيشي ناوجه ي دياربکر و ارضرم معموره العزيز سيواس ، طريزون ته م وظيفه يه که نومانكي خياندووه معلم ناجي له که ل سعيد باشادا بووه .

له دواي ته مه سعيد باشا کراوه به والسي جزائر وزه رباي سبي ومعلم ناجي له قه له سي واليادا کردويه به مميز .

معلم ناجي له و سه رده مه دا ده ستي کردووه به شعردانان و نووسين و ناردويه يک روزنامه کان .

به نوسين و شعرو ادبيات شاره زايي وزانياري خوي بيشان داوه .

له سالي ۱۳۰۲ رومي دا سعيد باشا بووه به وزيری دهره وه ((خارجيه)) ومعلم ناجي له قلمسي خارجيه داناوه ، له دواي ماوه يه ك که سعيد باشا کراوه به فوق العاده له به رلين معلم ناجي له استامبول ماوه ته وه وه اداره ي روزنامه ي ترجماني حقيقتي کرتوته ته ستو .

به هوي ده رهيناني ته رجماني حقيقه ته وه که مديري مسولسي مدحت افندي بووه معلم ناجي له هه موو استامبول ناوي ده رکردووه .

ماوه يه ك له مه کته بي سلطاني وه مه کته بي حقوق معلم بووه وه نووسينه کاني له لايه ن سلطانسه وه

به سه ند کراوه له سالي ۱۳۰۷ رومي دا عنواني ميژونووسي آل عثمانی مانکانه و نشانی بی به خشکراوه *

ئه ديبی به ناوانکی عثمانی معلم ناجی له ۲۵ مانکی رضانی سالی ۱۳۰۹ دا روزی جوارشه مه وه فاتی کردوه له دواي ئه مه ی له ایا صوفیه نیی ویزی جنازه ی له سه رکراوه به فه رمانی شاهانه براوه ته له کورستانی سلطان محمود خان نیزاوه *

سعیدباشا ستر سال له به رلین سفیریه وه له باشا کراوه به سفیر له باریس * له دواي دا بی دووه مین جار بوته وه به نظری خارجیه و وه کی نظاره تی ته ندروستی *

له دواي دا له تشکیلاتی شورایی دولت دا کراوه به سه ره کی شورایی ده ولت ؛ تاکاتی وفات کردنی له م بایه به رزه داپاوه ته وه *

خولای خوشبو سعیدباشا نشتان به روه ر وه دلسوزی مله تی خوی بوو وه بویشکه وتن وولاته که ی به تی کوشان و همه تی خوی بویه که م جار مکتبی رشديه ی عسکری له سلیماننی کرده وه وه له ماوه ی زیانیان نویسی نامه ی له خزمه کاننی خوی نه برری و له زیانیان زورپارمه تی دان *

دووسال له بییش مردنیا له مراسمی فرقه بی شریفدا له که ل وه زیرانا به سواری ته سبکی سبی له دواي عره به ی باشاوه روپشتووه *

سلطان عبدالحمیدی دووه م له تشویقیه سه که سه رای یلدزو مزکه وتی بناکردوه به رامبهر به مزکه وته کسه بارجه زه وی په کی که وه ی داوه به سعیدباشا که خانوی تیا بنا بکات به م هوپه وه وه زیره کانیش له وناوه دا زور خانویان بنا کردوه بووه به که ره کی وه زیران ؛ ده وری بنای خانوی سعیدباشا هه سوی به بافجه و کول و دارستان رازاوه بووه *

له کاتی لاویدا له که رانی ناوجه ی کله زخانه دا له که ل سلطان عبدالحمیدی دووه ما زور په کتریان خوش ویستوه و زور باوه ری بی هه بووه *

سعید باشا له م دوايي په دا بيلسوی
جاوه کاني تراخوامای کورتووه و جاك نه بوته وه به
ثيواران که که راوه ته وه ماوه يکه لسه ناور
پاخه که دا ته که را له باشا ته جووه زووره کسه ی
خوی ، کاتي خصوصي خوی شاعر
طلعت بك ته جووه لای بو روناکي مومبان
داکیرساندووه له به ر روناکي موم به خونندنه وه
وجي به جي کردني که لي اوراتي مهم خسه ريك
ته سوون *

له دوايي دا ته جووه زووری حرم جاك و
جوني له که ل ميوانه کائسه کرد انجا ته جووه
زوری تايه تي خوی بو حه سانه وه و کوی کرتن
له موسفاه انجا ناتي بو حازر ته کرا لسه که ل
هاوری زيانيه ناتي ته خوارد *

سعید باشا له دوايي دا تووشي نه خوشي
ته نکه نه فسي و نه خوشي دل بووه له به ر ته مه
به هلوينان ته جووه بافجه ی جامليجه (يقضي سلوی)
وه به زستانان ته هاته وه وه بومالي خوی
له تشويقيه * وه له سه ر فه رمانني سلطان عبدالحميد
خان ايمبراتوريتي المان ويلهلم له وکتوريکي
شاره زاو مهمي تايه تي ناردووه بو و تداوی
کردني سعید باشا وه تازيووه له وظيفه ده رنه هيتراره
دواچار له سالي ۱۹۰۷ دا له بيش اعلانني
مشروطيه تا به ساليک له ته مه ني ۸۱ ساليه دا
له نشانطاش له مالي خويدا وه فاتي کردووه * ته رمه که ی
به جورينک هه لکيراوه له جهانا وينه ی نه بيتراره ، وه له
سه ر فه رمانني سلطان براوه ته کورستانني سلطان
محمد له ته نشت باوکي حسنين
باشا نيزراه *

وه له مراسمي جنازه دا له
سه ر فه رمانني سلطان حه وت شهزاده
وه بيچ زاوی سلطان به شدارسوون *

خوالي خوشبو له ده وله تي
عثماني دا له ناو بياوانني سياسي دا زور نيشان و

مداليیای به رزی هه به بووه وه مروفییی کی
راست و خاویسن بووه *

له مراسمی هاتن و روشتنی بیکانه کانا
شاره زا وه زور زمانی زانی بووه به زیره کی و
وقاو اخلاص ناوی ته ره کردووه *

سعید باشا کجی یه کیک له بیاوه که وه کانی
ده وله ت سعاده ت خانمی هیناوه له م شاه تته
شریف باشا بووه به لام له دواي ماوه یه ک له به ره ریک
نه که وتنی به پنیان ته لاقی داوه *

له دواي ته مه که والی بووه له
قارص علی باشای کتانه زاده ی دیوه به هوی علی
باشاوه کجیکی جرکه ی کلعدار خانمی ماره کردووه
وناردیوه تی بوو استامبول له مالی باوکی
حسین باشا داینباوه که کورراوه بوو وارنه
کلعدار خانم له استامبول ماوه ته وه *

له کلعدار خانم قواد باشا بووه
تادوایی زانی له که ل کلعدار خانم بووه
خوشی زیاون *

حسین باشا له جاوملیجه که بی ی
ته لیلین ((اسلوی)) مزرعه یه کی هه بووه
وه نریک به وشوینه به ناوی باوکیه وه بلجه یه کی
کریوه و کردوانه به شوینی هاوینه هه وارکه ی
خیزانی سعید باشا هه موسالیک له یه که مسین
روزی مانکی محرمدا هه مو خیزانه که ی کو ته کرده وه
به منلان جاره که لیره به که وه کان لیره یه کی
التونی بی ته به خشین *

به ره وشتی ته و زه مانه له مانکی ره مه زانا
به یواران سی خوان بوو بیرو لاوومنانان رازینراوه ته وه
و خوشی به سه ریانه وه ته که را وه له سه ره
خوانی میوانه که وه کان نانی ته خوارد *

به تاييه تي خوانيڪ بو شويني
۶۰ ۷۰۴ که س دائه نرا بو خزمه کاني بـ
قواد باشا و خزمان عثمان باشا زاده ماجديڪ وزن بـ
باشا و حسن باشا و ماموراني ناسراو ته مانـ
هه مويان بونان خواردن بانك ته کران *

له سه رعاده تي عماني ته وزه مانه ((ديش کراس))
يعني به ناوی کرپي دان بـ خواردن له دواي به ربانـ
مقداريڪ باره پان داهه ؛ له دواي به ربانـ
ته راويحيان کردوهه *

له بيم دي سعيد باشا مانکـ
شه ش سه د ليره ي التوني بـ و به جوریکـ
مناسب بـ زور خيزان مانکانه ي بـ ته وه *

له دواي وفاتي سعيد باشا نشافي و
مجوهراتيکي زوري له باش به جي ماوه وه هه مويان
ده رهينـ اووه و فروشتوبانـ له باشا خانويه کـ
له تشانطاش له استامبول دوو خانسي که ووه که هـ ر
يه کسي کرپي سالانه ي ۲۵ هه زار ليره بـ باخیکـ
که ووه له جامليجـ له که ل کوشکيڪ که له نـ او ي
هـ بـ ووه وله بانقدا هشت هزار ليره ي التون هـ بـ ووه *

ته م هه مـ سامانه هه ردوگـ ووه که ي
شريف باشا و قواد باشا له ناويان بردوهه *

شريف باشا

شريف باشا كوره كه وه ی سعیدباشا ایه
كه باوكسي له یارس بووه له وه ی خویندویه تیی كه كه راوته وه
ئه ستامبول داخلی یاوه رانی سلطان بووه وه كجیی
خدییوی مصر عباس طمی باشا برنس امینه خانمی هیناوه
له برنس امینه خانم سا كجیی بووه زینب ؤ شریفه وه سزاخانمی
بووه ؤ زینب به منالی مردوه *

شريف باشا له استكمولم سفیر بووه وه
زور له وه ی ماوه ته وه له یاورانی حضرتی شهریاری كه یشتوته
رتبه ی به كه مین فریق له ساللی ۱۹۰۸ دا اعلانی
مشورتیت كراوه * شريف باشا له راوو شكارا یه كه مین
هاوری خوشه وستی قرالی سوچ بووه *

له ناو سفیره كانی عثمانی دا زورتیری
مدالیه ونیشانمی وه وكرتووه شريف باشا بیایكمی
زور جوان شوخ بووه له به ره مه له باریس ناویان
ناوه ((بون شریف)) بون مانای جوان وه به جوانمی
ناوی ده ركرده *

له زیانی شريف باشا آزادی خوابوه له
داهه زومینه رانی ده زكای اتحاد و ترقی له كهل
احمد رضا بك و دكتور بهاء الدین و فریق ناظم دا هاوكاری
كردوه له كه ل هاویكانمی وه كو والی بغداد باشاكان
به ناوی یارمه تیسه وه باره ی داوه وله روزنامه ی آزادی به
روه رانا به نووسینی و وتاری به رز یارمه تی داون *

سلطان عبدالحمید له به ر خاتری
سعیدباشای باوكسی وه له به ره مه ی شريف باشا و برنس
امینه خانم بیایه ی سامان و كومه لایه تی یان به رز بووه
وه توانیوانه له اورببادا ناوو نشانی عثمانی به ره رز
بكه نه وه سلطان عبدالحمید له ره فتاری آزادی به ره رانی
شريف باشا جاوی بوشیوه و ته نیانه ی وستیوه بیسته وه
بوئه ستامبول *

سعیدباشا كه كه یشتوته ته مه ی دایمی
به زینمی بیت حه زی كرده كه جاوی به شريف باشای

کوری بکه ویت به لام دوورینمی کرد ووه نه ی ویستووہ داوول
له کوره کسه ی بکات له استقہولم بیتسه وه بیستووہ
استامبول ته کسه رجی شریف باشا و برنس امینه خانمم
هه رد وکیان له مصر دا کسه لسی ملک و سامان وزه وی
وزاریان هه یه به لام ویستویانسه به دائمی
له بارسدا بزین ، شریف باشا و خیزانه کسه ی
حه زیان له هه راو آژاوه ی ناو شاری بارس نه کسه
اکثر ماهها جون له خواری بارس به دووری نیو سه عسات
به سوای شمنده قهر له ((باله زو)) شوینیکسه
بی ی ته لسن (بنکالو) له سته ر کردیکسی
به رزه و هه سووی به دارستانمی جام ده وری ته نراوه
تاد وایی زیانیان له و شوینه دا له لای کجی بجوکی یسان
سزاخانم زیاون .

شریف باشا ته بوایسه سالی جاریسک
له که ل برنس دا بجن بو مونتوکارلو له وی اشتراکمی
قماریکسه ن جاری وا هه سووه یه ک ملیار دولاریان دوراند ووه .

بو ته م حالسه که ووه کان بارس مجبوره
بون ۰۰۰۰ واکرته مه نکه ن بشرفیان کم ته بیستووہ .

کجه که ووه ی شریف باشا شریفه خانمم
له حربی بالقانا هاتوته استامبول له کسه
صالح به کسه بوزام کوری حسین باشادا ناسیواوی
به پیدا کرد ووه له باشا که سووه به ملازممی
دوه می سواری له حربی بالقانا که هاتوته استامبول
فراری کرد ووه جوتسه بارس له وی شریفه خانمم
ماره کرد ووه . نایسراو صالح به ک ته که رجی دووسال
له من که ووه تهره به لام له دوائ سالیسک کسه
من له مه کتبه بی حربیه ده رجوم انجا به ملازممی
ثانی سوواره ده رجووہ .

له دوائ شه ری بالقان شریف
باشا له که ل اتحادجه کانا فکری کوریه
وتیکج سووه له که ل ده سته ی نازادی و ائتلافیه کانا
تی کوشاوه چونکه اتحادیه کانا فکریان
کوریه ته نیسا بو تورک جیتی تی کوشاون

واهمیه تیان نه داوه به قه ووه کاتیی تر . له م بـاره یسه وه
شریف باشا ده رباره ی اتحادیه کـان یعنـی
ترك جیه کان ده سـتی کردووه به نووسـین .

له مرکزی کومه لسی اتحادیه کانسه وه
له زابتانی سوارى کمال ناویکیان ناردووه بوبسارس
بو کوشتی شریف باشا به لام شه م بیاوه به حاله تیککی
سه ر خوشی له بارس ویستویه تی بجی بو مالی
شریف باشا ؛ جوونی به م وضعه هه ستیان بی کـردووه
که به نیه تیککی باش نه هـاتووه ؛ صالح بـه ک به ده مانجه
کوشتویه تی .

شریف باشا شه که رجی به عثمانلی یسه ک
شه ناسرا به لام کورد به روه ریککی دلـسـوزیوو
له دواپی جه نککی که ورده دا له بارسدا له کومونسه وه ی
کونفرانسی صلح و اشتی دا له استامبول به نـاوی
کومه لسی به رزی دیموکراتی کورده وه وه به ناوی شیخ
محمود به روه کانسی کورده وه به صغه تی
مرخصیتی قونفرانس ناردووه بوکومه لسی اشـتی
داوای مافی آزادی کورد و کوردستانی کردووه لـه
باسه وه زور نووسینی بلاو کردوتسه وه .

شریف باشا به فرانسیزی نامیلکه یسه ک
نه خشه ی کوستان بلاو کردوتسه وه وه سه رنجی
نه ته وه کانسی جهانی راکیشاوه وه له که ل مرخص ارنی
بوسوس توبار باشا به ی وه ندی دوستانه ی به یـدا
کردووه وه مافی میله تی کوردو ته ره تی
ته ثبت کردووه .

وه یه کسه م جار شریف باشا به بشایرتی
کورد شه و به کاری هیناوه .

له به یمانی ((سفر دا)) بوجی کـیر
کردنی مافی کورد وه جه سباندنی سی ماده ی اساسی
کورد شریف باشا زور تی کوشاوه وه باره ی صـرف
کردووه .

وه به هوی شه م بیاوه وه مافه کانسی کورد
له به یمانی کونفرانس صلح اشتی دا جی کـیر
وووه .

د ووه مین کجی شریف باشا سزاخانم
شووی کرد ووه به عبدالرحمن کوری جوکس ناظم باشا
ناویک که مسبب قاتله کانسی محمود شوکت باشا
له به ندی خانسه فراری کرد ووه *

شریغه خانم له صالح به ک د ووکوری بی ووه
بی وون به مهندسیکی که ووه یه کیک له مانه کجی
طوسون باشای مصری هیناوه *

له دواى مردنی برنسی امینه خانان
شریف باشا له تیره ی ((سکرتیره که ی)) ملک خانمی
هیناوه له م زنه کجیکی کریمه ناو بی ووه ته م کجسه
شووی کرد ووه به بیایکی ایطالیایی له دانشتووی
به شکی خواری ته ده کانسی زه ریا له شوینیکی
بی ی ته لینی شاری ((قاطانزارو))

ته م بیساوه ناوی ((کونت بیقارد و ماسونسی))
بی ووه باشا دواعمری له که ل ته مانا برد و ته
سه ر له ته مه نی ۹۲ سالیدا له شاری نابولی وه فاتی
کرد ووه *

شریف/شریه باشا له بهر ته مه نازادی کورد و ستانی
ده س نه که ووه خووی به بی نشتمان داناه
له بهر ته مه وصیه تی کرد ووه که م
بی سووتینن وه خوله که ی بخه نه زه ریاوه به لام
کجه کانسی وه زاواکه ی صالح یک وه آموزه کانسی
برنسیس امینه خانم به بشتیوانسی ملک فاروق وصیخانم
که یان نه هیناوه ته جی له دواى ماوه یه ک ته ره که یان
هیناوه ته مصر له وی ناشتیوانسه *

فؤاد باشا

فؤاد باشا دووه مین کوری سعید
باشایه له استامبول له کولعدار خانم له دایک بووه
له دواى ته واوکردنی مکتبه بی حریبه له مه کته بی
برلسین ده رجووه له یه که مین آلی مرزاقلبی
بووه له ملازمی سواره وه له داخل به ریسی
یاوه رانی شاهي بووه له باشا داخل قطعاتی
سواره ی اوهلان المان بووه وه به سوارجاکیکی
آزاونه به ز ناسراوه .

له سوارجاکی و بازدانی سواری داله
به یینی زابتانی میله تانا به یه که م ده رجووه
وله لایه ن امپراطوره وه تلکرفی بیروزی لسی
کردنی بو نیراوه وسلطان ده ره جه یه ک ترفیعی
بی کردوه کراوه به میرالآ .

فؤاد باشا که له المانیا که راوه ته وه کجی
برای صدراعظم ثریابک سعید خانمی هیناوه لسه م
زنه خندان خانم بووه به لام له دواى مـاـوه یه ک
ریک نه که وتوون له یه ک جیابونه ته وه .

له دواى شه مه فؤاد باشا له بیروت
دووه مین کجی قوماندان میرلوا عصمت باشا
ملیحه خانمی ماره کوردوه له زننه انیسه
ورشیدناو دومالیان بووه به لام به منالیسی
انیسه مردووه .

له سالی ۱۹۰۷ دا فؤاد باشا باوکی
مردووه .

له روزی وه فاتمیا سلطان عبدالحمید
بودلنواپی فؤاد باشای له رتبه ی یاورانی سلطان وه
به فه رمانی سلطانسی به رتبه ی ده ره جه ی یه که می
فریقی ته رفیعی بی کردوه . شه مه یش شایانی تعجبیه
له لایه که وه خه ریکی حازرکردنی مراسمی جنازه بوون
له لایه کی تره وه کوره که ی خه ریکی هه لکرتنی
نشانی یه که مین رتبه ی فریقی بووه که به نشانانه وه
اشراکی مراسمی جنازه ی باوکی بکات .

که اعلانی مشروطیت کراوه خوی که یشتوتسه
ده ره جه می رتبه ی یه که می فریق می
هاوریکانی هیشتا یوزباشی بیون له م باره یسه وه
خوی له روزنامه کانا نویسه تی که هه مو کاریک شه بی
مافی تباره وایی ویشتنیازی کردووه به بی می ی
قانون رتبه کانی عسکری ریک بخریسته؛ به رامبه ر به م
بشتنیازه له هه مو روزنامه کانا به جوریک سباس می
فوادباشا کراوه تالیستا وینه ی به بینسراوه؛
به م جوره تصفیه ی رتبه کانی کراوه و خوی وه کو
هاوریکانی بوته وه به یوزباشی له آلی یه که می
مرزاقلی کراوه ته وه به قوماندانی بلوک *

خوشم له دواپی دا له م آلیسه دا بیوم
شه م آلیسه له شه ری ((قریم)) دا له بولونیه کان
بیک هاتبوو بی بیان شه وت آلی ((قزاق)) له دواپی دا
کرا به آلی یه که می مرزاقلی له دواپی دا بی ی
شه وترا ((برنجی مرزاقلی آلی)) *

که شه ری بالقان اعلان کرا فوادباشا
له م آلیسه دابوو له دواپی ماوه یه ک له که ل بین باشی
کل حسین که بیاوکی نه زان بووه اداره ی نه کرد
له عسکری ده رجوو تاماوه به سامان و سه روه تی
باوکی اداره ی کردووه *

فوادباشا بیاوکی هیچکار جوان و کیف جی
بووه له به ر شه مه له ماوه یه کی کورتادای به ملک
ومالی باوکی هیناوه دواچار له استامول له قاضی کوی
وه فاتی کردووه *

احمد عزت بك

دووه مین کوری خندان زاده حسین
 باشا وه برای سعیدباشایه له رافراز خانم بیووه
 له سالی ۱۲۸۷ کوجی وه له سالی ۱۸۷۱ ی زاینی دا
 له استامبول له دایک بیووه له مه کتبه بی فرانسسه
 خویندنسی ته واو کردووه له ته مه نسی لاویدا لسه
 نظاره تسی دهره وه دا داتراوه به به به به به رزوتسه وه
 له سالی ۱۸۹۸ ی زاینی دا ترفیعی کردووه له دیوانی
 همایونا کراوه به معانی مترجمی به که م *

له سالی ۱۹۰۸ دا له دواى اعلانی
 مشروطیت له ۱۹۱۱ دا کراوه به والی ولایه تسی
 وان له باشا نه ی ویستووه له که ل اتحادیه کان
 بیت اتحادیه کان لایان بردووه *

له سالی ۱۹۱۸ دا که توفیق باشا
 هاتوته سهرحکیم احمدعزت بك بیووه به ناظری
 اوقافه له باشا اداره ی اعاشه وه داخلیه نظاره تسی
 کردووه *

که له نظاره تسی داخلیه دابیووه
 هه موسسه روکه کانسی اتحادیه کان وه شه وانسه ی
 بیوونه ته هوی ده ره ده ری و سزادانی
 میله ت هه مویانی کرتووه و بومحاکمه کردنیسان
 داوونی به دیوانی حربی عرفی *

له مانکی مارت سالی ۱۹۱۹ دا له کاتسی
 قابینه ی فریدباشادا کراوه به والی آزمییر
 له دواى دوومانک له ۱۵ مایسدا یونانیه کان ازمییرسان
 کرتووه له زوردارى وحشیانه ی یونانیه کان زور به ست
 بیووه له جواره مین روزی کانونی دووه می سالی / ۱۹۲۰ دا
 له ازمییرله سیرای حکومتا وه فاتی کوردووه *

احمدعزت بك له ته مه نسی لاوی دالسه
 استامبول کجی بابان خدیوی محمدباشا امینه خانمی
 هیناوه لیه م زن ومیره بلقیس خانم سیف الله بک
 وه خالصه خانم بیوون *

امینه خان زنیکی ته بیعه ت به رزو به ره حم و باش
 بیووه زورخزمه تی فقیرو هه زاری شه کردوه زنیکی بی هاوتابووه
 له باشی و خنز دوشتی دا *

ټم زنځه به ريښه به ته مه ننځي
لاويداوه فاتي كړد ووه ۴ له اورنځه كوي له قبرستانځي
يحيى افندي دا له لاي قبري محمدباشاباني باوكي نيزاوه *

احمدعزت بك له دواي جه ن ساليك كجي خالي
كه له لايان بووه ((بيرانه خانمي)) هينځاوه
بيرايه خانم له سالي ۱۹۶۰ دا وه فاتي
كرد ووه *

دايكي احمدعزت بك وسليمان بك سه رافرازخانم
له ۲۴ مارت (۹۰۹) ي زايځي و ۱۳۲۵ روسي دا له استامبول
وه فاتي كړد ووه وه له مقبره ايوب سلطانا نيزاوه *

=====

insititut kurde de paris

سليمان بك كورى هه ره بجوكي حسين باشا خندانه • له سالي ۱۸۷۹ دا له استامبول له دايكسي سه ر افراز خانم سووه •
له ته مه ني (۹ كساليدا باوكيسي حسين باشا وه فاتي كرد ووه •
خويندني كه له مه كته بي حريمه ته واو كرد ووه داخل به مزراقلي
الاي په كهم سووه تاكه پشتوتسه رتبه ي ميرالاي كه اعلاني
مشروطيت كراوه له دواي تصفيه كردني قانوني روتبه كرد ويانه
به يوزباشي له بهر ته مه له عسكري ده رجووه وبه ركي
سويلسي له بهر كرد ووه وبه وجوه زياوه • ناوسراو
له بهر ته مه ي تاريخ شناسيكي زانابووه له انجمني ميرووي عثمانلي دا
كراوه به ته ندام •

له سالي ۱۹۱۲ دا كراوه به قومسيري سنووي (بانسه)
له باشا كراوه به قائممقامي دهوك • له دواي ماوه يه ك بو استامبول
كه راوه ته وه له كه ل ائتلافيه كانا كوشيسي كرد ووه له م رووه وه ماوه يه ك
جيس كراوه ك له دواي دا كراوه به ياربه ده ري مدير عمومي امنيت •
له دواي ماوه يه ك به بيانووي نه خوشيه وه له م وظيفسه يه
ده رجووه •

له باشا كه احمد عزت كراوه به والي ازمير ته ويسر
له كه ليا جووه كه براكه ي احمد عزت بك به سكه ي دل له سه راي
حكومته تا وه فات ته كات ته ويسر له دواي هفته يه ك له ازمير
وه فاتي كرد ووه وه له لاي براكه يسه وه ته نيزن •

سليمان بك له سالي ۱۹۰۳ دا شاكره خانمي هينساوه
ته م كجه نوسنه ريكي باش سووه وكجي علي زاده تحسين
بك خلقي طريزون سووه له بهر ته مه ي بيكه وه هه ليسان
نه كورد ووه له دواي ماوه يسه ك له يه ك جيا بوننه ته وه •

سليمان بك بيا ويكي شه رمن وه خاوه نسي ته بياتيكي
ناسك سووه زور كه زي له خويندنه وه ي مسير يوزي
ته كورد كاتي خوي به خويندنه وه وه ياري كردني
شه تره نج ته برده سه ر •

الیه الصبر
عبد

تاریخ طائفہ یا ملائی
تاریخ طائفہ خندان
(کوہری)

institut kurde de paris

File No.	Name	Address	Date
			From 19
			To 19
			Reference

MADE IN GREAT BRITAIN

File No. III

عالمی انجمن
Address

تاریخ کاغذ

Date 19